

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrť leta 1 K. Posamezne številke po 10 v.

RUDAR

Reklamacije so proste poštnine. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo je v Trbovljah (na Štajerskem).

•••• Glasilo sloven sk h rudarjev. ••••

Po novem letu.

Zopet smo prekoračili prag novega leta! Izmena leta nima za nas nobenega simboličnega pomena, ker vemo, da nas čaka v novem letu tisto kakor v starem — naporno, težko, trdo in nevarno delo v rudnikih, združeno z vsemi neprijetnostmi našega poklica. Vendar pa nam prinese vsako leto novih izkušenj v našem boju s premogovnim kapitalom na eni, na drugi strani pa vsako leto pomenja za nas novih izkušenj kot pripadnikom proletarskega razreda v boju proti celotni kapitalistični sestavi današnje družbe sploh.

V minulem letu smo imeli do malega v vseh premogovnih okrajih borbe za doseg boljših plačilnih razmer. Dasi so se te borbe vodile z veliko vestnostjo in resnobo, pa vendar pričakovane uspeha nismo dosegli. Na vseh koncih in krajih smo morali doznati, da kot celota nismo bili pripravljeni za boje proti gospodarski premoči našega nasprotnika, premogovnega kapitala, tako kakor to taka velika naloga zahteva.

V času, ko so naše vrste razbijali in oslabevali, je premogovni kapital utrjeval svoje postojanke, da nam je tem lažje s svojo brutalno silo delil udarce. Dasi smo začetkom minulega leta na sovražnika napravili generalni naskok, ga nismo bili v stanu prijeti tako, kakor bi bilo želeli ter da bi ga bili prisilili k odstopu. Slednjč, kakor kaže, bomo doživeli nasprotno, da bo kapitalizem prijel nas.

Že sedaj nam skuša težko izvojevati deveturni delovnik zahrbtno ugrabiti. To dejstvo samo bi nas moralo poučiti, da je med rudarji nujna potreba, razviti naravnost mrzlično agitacijo v to svrhu, da se naše vrste ojačijo ter strnejo v nepremagljivo falango.

Veliki rudarski boji, ki so v prejšnjem letu dobili naravnost ogromno obsežnost in razmere, so nam čisto jasno pokazale, česa nam manjka, kaj moramo neizogibno imeti, če hočemo z uspehom voditi boje, ki nas čakajo, z ogromno premočjo rudniškega kapitalizma. Ne oziraje se na raznovrstno mnenje posameznikov in ne oziraje se na raznovrstna strankarska politična naziranja, se bode moralo rudarsko delavstvo prej ali slej združiti v eno enotno nepremagljivo vrsto. To, kar tukaj pravimo, trdimo v polni zavesti zavedajoč se pomena teh besed. Oziraje se na današnje razmere, nam vse okolščine dokazujejo, da je tesna združitev za rudarje naravnost neizprosni pogoj.

Nujno potrebo organizacije čuti danes velika večina rudarjev v vseh premogovnih okrajih. Vsak si je svest tega, da brez organizacije ni mogoče vojevati, da pa tudi brez bojev sploh ni mogoče živeti.

Kapitalizem koraka po svoji poti železnega razvoja naprej, podirajoč in uničujoč vse, kar ni zmožno obrambe. Koliko življenj, koliko ek-

stenc in koliko žrtev je že zahteval, dandanes sploh ni mogoče več dognati. Po svojem naravnem nagonu je njegovo geslo izkoriščati — izkoriščati za vsako ceno. Današnji ogromni kolos kapitalizem, je podoben mehanizmu ure, vse, kar je človeškega, je iz njega izginilo. Vsak uslužbenec kapitalizma je podoben kolesčku v uri; če bi eno ali drugo točno ne vršilo svojo dolžnost, se ga takoj namesti z drugim, zakaj zaloga je zadostno velika, sam pa je uničen. Vsak uslužbenec premogovnega kapitala — od najnižjega paznika pa do najvišjega uradnika — mora v njegovem smislu vršiti svojo funkcijo brez kakršnegakoli človeškega čuta. Da obvaruje samega sebe, mora vršiti vse le mehanično. Iz kapitalističnih podjetij so izginili vsi višji pojmi, katerim pravimo človečnost, humaniteta in kultura, na njihovo mesto je stopil pusti egoizem posameznika, diktiran edinim interesom profita. Če pa vidimo, da niti posamezni akademični izobraženci ne morejo odločevati po svoji volji, temveč morajo to svojo voljo podvreči edinemu zajmu po določenem pravilu, kaj naj šele zmore posamičen delavec?

Ako akademično naobraženi poedinec podleže zajmu kapitalizma ter vduši v sebi svoj lastni »jaz« in vse svoje človeško čustvovanje, tedaj ima vsaj izgled na brezskrbno starost. Delavcu se mu pa ni mogoče podvreči, niti ne, ako govorimo o posamezniku, ker delavca se smatra le za objekt izkoriščanja. Čeprav bi se hotel delavec popolnoma podvreči volji in morali današnjega kapitalizma, ne bi s tem dosegel nikakršnega uspeha, kajti podvreči bi se moral na škodo svojega sodelavca in sicer tudi le do nekega časa, torej je pri delavcu podvreči se volji kapitalizma popolnoma izključena stvar.

Delavcu kot poedincu in kot celoti ne preostaja nič drugega kakor boj, edino le potem boja je posameznemu delavcu roko v roki s svojimi sodelavci mogoče zagotoviti si nujno potrebne pogoje za človeka dostojno življenje. Seveda je za vse to potrebno, da rudarji uredijo v to svrhu vse potrebne korake, po katerih naj se postopa. Sicer pa itak nujno potrebo vsega tega itak vsakdo priznava, manjka le dosti dobre volje za uresničenje. Manjka odločnosti za odločni korak, ki se ga pa bo moralo prej ali slej vseeno napraviti. Ali naj bi res vsled vednega izogibanja se pereče nujnosti rudarji trpeli še na milijone škode na plači?

Ali naj res desetstisoče rudarskih družin radi neodločnosti svojih očetov nadalje trpe glad in pomanjkanje? Ali bodo mogli rudarji pred bodočnostjo, pred svojimi otroci in potomci zagovarjati današnje razmere, ki so jih s svojo brezbriznostjo povzročili?

Ako rudarji hočejo, da se jim bo godilo bolje, da bodo korakali boljši bodočnosti nasproti, tedaj morajo ravnati hitro, vstopiti morajo v

vrste mednarodnega, bojujočega se proletarijata.

Tekom letošnjega leta se bodo odigrale velike borbe delavstva ostalih strok v Avstriji. V celi vrsti industrijalnih strok bodo potekle delovne pogodbe. Rudarji bodo imeli priliko opazovati kako se bori organizirani proletarijat drugih strok za zboljšanje svojega položaja. Ali naj rudarji te boje nemo gledajo? Če se že ne morejo aktivno udeležiti, če se že ne morejo v svoj blagor boriti, tedaj je njihova dolžnost, da vsaj celo leto uporabijo za alarmiranje in priprave za boj, za ojačenje svoje strokovne organizacije.

Naše sodruge čaka v tekočem letu težko a hvaležno delo. Na podlagi sklepov zadnjega unijskega zbora je treba zreorganizirati pobiranje prispevkov, treba je organizacijo izvesti po hišah, jo treba v smeri izvajati in pospeševati. Res je, vse skupaj bo dalo precej dela, ki pa se ga mora v interesu organizacije in rudarjev vršiti.

In zato pričakujemo, da se bodo naši sodrugi zavedali dolžnosti in se za to delo z ljubeznijo do stvari odzovejo. Treba vsem rudarjem, ki uvidevajo potrebo organizacije, ne morejo se pa sami odločiti, da bi vanjo pristopili, priti nasproti in podati jim roko. Na Ostravsko-Karvinskem se je na ta način pridobilo veliko število članov, treba je tako postopati v vseh ostalih okrajih.

Ako naši sodrugi posvetijo tekoče leto delu za pridobivanje novih članov in ojačenju svoje organizacije, tedaj si bodo s tem zagotovili pripravljeno, in bojazmožno organizacijo obenem pa razgled za boj s kapitalom za boljšo bodočnost.

Sodrugi, z veseljem na novo delo!

Rudniška produkcija v Avstriji leta 1911.

Železna ruda.

Izmed 149 v Avstriji se nahajajočih rudnikov za železno rudo se je vršil obrat v 27 rudnikih, v katerih je bilo vsega skupaj vposlenih 6309 delavcev. Ker pa je 39 delavcev opravljalo le dela, ki so bila potrebna za vzdrževanje, je bilo pri dobivanju železne rude faktično vposleno 6270 delavcev. Napram letu 1910 je bilo v rudnikih za železno rudo leta 1911 vposlenih več delavcev, in sicer 702 presebi.

Železne rude so leta 1911 v Avstriji nakopali 27.658.146 meterskih stotov, največ v okraju c. kr. rudniškega urada v Ljubnu, namreč 17.602.240 m. st., to je 63,6% celotne množine. Na okraj rudniškega urada v Ljubljani pripada od celotne množine 14.900.000 m. st.,

LISTEK.

J. A.:

Naš človek.

(Iz mojega dnevnika.)

Letos je velika suša in zato slaba letina.

Na prošnjo in agitacijo duhovnikov je šlo okoli 130 romaric in romarjev iz bližnjih vasi na Brezje in Bled. Iz oddaljenih vasi se je pridružilo še kakih 500. Lepa armada večinoma žensk, svetih Amazonk, bojevnic za sv. vero.

Pri sosedu je vse živo. Nocoj so se vrnile. Danes jutraj, predno so odšle, so bile pri obhajilu. Podal sem se tja tudi jaz. Polna hiša otrok in starih ženic, ki so prišle poslušat, kako je bilo na božji poti. Nekatero romarico so bile pijane. Sosedinja gospodinja je imela glavno besedo in je pripovedovala:

En frančiškan je napravil tako lepo pridigo, tako nas je priporočal materi božji, tako nam se je zahvaljeval, da se je moral zjokati vsak, ki ga je poslušal. Posebno na začetku in na koncu je lepo govoril. Pravil je, naj molimo in prosimo mater božjo in dala nam bo vse, kar

želimo na duši in na telesu. »Niste se kratili«, je govoril, »zapustiti svojih otrok in priti iz zapuščenih svojih krajev sem k svoji edini materi, katera gleda vedno na vas in si vse zapomni.« Za jokati je bilo... Mati božja je na Bledu bolj lepa, bolj debela, bolj polna v obrazu kakor ona na Brezjah (in pogladila se je s potno roko po obrazu). Na Bledu je v cerkvi ena vrv in vsak se je mora dotakniti. Gospod so nam rekli, da mora vsaka zvoniti. Kar po deset nas je zvonilo skupaj in se obenem smejalo... Maše so bile samo (?) po goldinarju. Zelo lepo je bilo... Ona je brbljala naprej, druge pa so pazljivo poslušale in vsak hip je bilo slišati »Oh, kako je moralo biti lepo!« in mlade hčerke so vzdihovale: Ko bodem starejša, pojdem tudi jaz, »Tudi jaz«, »Jaz tudi«.

Kaj se hoče s takim ljudstvom, ki ga vjame duhovnik takoj na svoje limanice, ki ga takoj prevari, ker z zdravimi očmi in pri belem dnevu ne vidi? Maše samo po goldinarju! Za našega človeka, ki trpi največje uboštvo in poleg tega v taki suši ni goldinar nič... Koliko plačanih prošenj, koliko ofrov, koliko kupljenih svetih podobic? Vse to gre iz žepa siromašnega ljudstva, ki naj bi živelo le od besed božjih, v žep božjih namestnikov, kateri pa ne morejo živeti od svetih besed, temveč od pristranega cvenka... Peljejo našega človeka v

Lurd in Rim, da se še bolj utrdi v pokornosti in ponižnosti, kajti ni še zadosti pokoren, ponižen in — klerikalen...

Vsa okolica govori le o romarjih. Kako lepe pridige, spovedi, obhajila!...

Nikdo pa ne ve povedati ničesar o kratosti slovenske zemlje, slovenske Švice: Bled, Bohinj, Vintgar itd. Za naravo nima smisla nobeden. Kaj takega se more zgoditi le pri našem človeku, ki občuduje le lepoto neumetniških svetih podobic, kipov in cerkva, ki poljubuje ogle različnih oltarjev in različne ostanke, ki meče denar za maše in drugo, ki neprestano le prosi, moli in se spoveduje, a ima doma v družini in s sosedi večni kreg in prepir...

»Veste, strina, vse svoje križe in težave sem pozabila, vse trpljenje in težkoče so izgignile, tako sem bila zadovoljna, tako vesela, da ne morem dopovedati« je pravila romarica.

Zvečer sem šel h kumu. Neprenehoma se vrti govor o božjih potih, svetih podobah, čudežih, o litanijah, spovedih, duhovnikih: »Dušo in telo bi dala«, je vzdihnila pobožna ženica, »ko bi moja vnuka znała peti pri sv. maši na koro... Naš rod ni za kolo, stroje in enake nove stvari, ne, naš rod mora biti tak, kakoršni

740 m. st. modrega (plavega) železa na rudnike v Turahu in 1500 m. st. na rudnike v Železni kaplji na Koroškem.

V tujino se je izvozilo iz Avstrije 16.389 m. st., in sicer iz okraja c. kr. rudniškega urada Slany v Nemčijo 300 m. st., in okraja c. kr. rudniškega urada Krakov v Prusko Šlezijo 16.089 m. st. Pretežna množina pridobljene železne

rude so raztopili ali so jo shranili v zaogah doma.

Razen doma pridobljene železne rude so je še uvozili iz tujine 9,623.617 m. st., ki se je morao tudi šele raztopiti. Uvozili so je iz Ogrskega 5,851.601, Švedske 1,900.348, Španske 518.256, Grške 396.760, Alžira 387.190, Rusije 288.398, Bosne 93.340, Italije 91.780, Nem-

čije 61.953 in Brazilije 38.991 meterskih stotov.

Naslednja tabela daje pregled o produkciji železne rude v Avstriji, kaže nam tudi delež, ki ga ima posamezen delavec na produkciji kakor tudi ceno oziroma vrednost, ki je preračunana po številu v obratovanju se nahajajočih rudnikih vposlenih delavcev:

Rudniški okraj ali dežela	Število rudniških obratov	Število vposlenih delavcev	Množina izkopanega premoga v letu 1911. v meterskih stotih	Proizvajalna vrednost v kronah	Na enega delavca odpade		Razlika napram letu 1910		Cene premogu na mestu kjer se ga koplje		Razlika napram letu 1910 v vinarjih
					množina v meterskih stotih	vrednost v kronah	množina v meterskih stotih	vrednost v kronah	K	v	
Praga	10	2124	9,270.039	11,109.118	4364	5230	- 406	- 484	1	1984	+ 080
Slany	4	8	1030	5.795	128	724	- 26	- 123	5	6262	+1262
Wels	1	77	110151	120397	1430	1563	+ 108	+ 214	1	930	+ 725
Brno	1	38	15.119	25560	1345	672	+ 321	+ 160	-	50-	-
Moravska Ostrava	1	9	400	240	44	26	+ 200	+ 120	-	60-	-
Ljubno	4	3580	17,602.240	13,174.666	4916	3680	- 482	- 558	-	7485	+ 005
Celovec	1	338	577.653	462.122	1709	1337	+ 327	+ 225	-	80-	+ 310
Krakov	2	96	45.515	28.492	474	296	+ 84	- 94	-	62-	+ 6-
Cela Avstrija	26	6270	27,658.147	24,926.390	4413	3975	- 216	- 234	-	90-	+ 002

Raztopilo se je v Avstriji v celoti 33,845.317 m. st. železne rude in 470.910 mangovane rude. Te so vpeljali 111.590 iz Portugalske Indije, 310.440 iz Rusije, 19.830 iz Bosne in 16.000 m. st. iz Macedonije. 13.050 meterskih stotov so je pridobili doma, in sicer na Kranjskem.

Celotna vrednost raztopljenih mineralij znaša 39,168.718 K. Domače rude so raztopili 24,221.700 meterskih stotov, to je 71,57% v vrednosti 19,169.491 K, in tujezemske uvožene rude pa 9,623.617 meterskih stotov oziroma 28,43% v vrednosti 18,203.747 K. Ako primerjamo vrednostno ceno množine domače rude z vrednostno ceno tujezemske rude, uvidimo, da je domača ruda napram tujezemski manjše vrednosti.

V plavžih, kjer raztapljajo rudo, je bilo v Avstriji vposlenih 5.786 delavcev. Napravilo se je 13,298.934 meterskih stotov svežega surovega (grobegega) železa v vredn. 103.408.339 kron in 2,662.548 meterskih stotov litega surovega železa v vrednosti 23,937.441 kron. Vsega skupaj torej 15,961.482 meterskih stotov železa, ki je reprezentiralo vrednost 127,345.750 kron. Ako odtegnemo ceno rude, ki so jo za napravo železa uporabili, tedaj se nam pokaže 88,177.032 kron nadvrednosti, ki znaša, ako jo razdelimo na vsacega posameznega vposlenega delavca 15.239 kron. Pridobivanje železne rude je v Avstriji od leta 1902 do leta 1911 naraslo za 17,442.983 meterskih stotov, to je za 10,216.164 meterskih stotov. Produkcija surovega železa pa je od 9,918.267 v letu 1902 narasla v letu 1911 na 15,961.482 meterskih stotov, torej za 6,043.215 meterskih stotov. Navedene suhe številke nam pač jasno razodevajo, od kod železobaroni grabijo svoje ogromne dobičke.

Razlika med našo agitacijo in nasprotniško.

Uspeh agitacije pri našem in tudi pri organizacijskem delu drugih strank in organizacijskih oblik je odvisen od nekaterih okoliščin. Nikakor niso postranske stvari kulturna stopnja in temperament mas, med katerimi delujemo za svoje celje ali za cilje te ali one stranke. V enaki meri, kakor omenjeni predpogoji, je pa važna glede na uspeh pri agitacijskem delu tudi snov, jasnost snovi, ki z njo skušamo vplivati na izpopolnitev politične ali drugačne organizacije, in oblika, v kateri podajemo dotični predmet, katerega smo se lotili.

Nasprotniške stranke naglašajo vedno, da bodo »delale za vse« in pri svojih agitacijah porabljajo v prvi vrsti narodnostne, verske ali pa tudi le osebne hujskarije, ne prihajajo pa do stvari same, do materialnih koristi mas. Pač razpravljajo popolnoma resno o raznih privilegijih, o stvareh, ki se tičejo posestnih slojev, če so med seboj, da varujejo svoje meščanske kapitalistične interese.

Vse drugače torej nastopajo na shodih in v društvih, ki služijo za agitacijo med množico, tam se vlačijo čez zobe fraze in hujskarije, ki nimajo prav nobenega pomena glede na zadostitev interesov brezpravnih delavskih slojev. Da, naravnost se vidi iz vse agitacije meščanskih strank med preprostimi delavstvom in med politično indiferentnimi sloji sploh, da je namen vsega delovanja teh strank ta, da razcepijo delavne sloje med seboj, da jim natevžajo fiksne ideje in predsodke, ki potem ovirajo združevanje gospodarskih razredov, po njih interesih. Ta taktika služi meščanskim strankam kar najbolje, ker jim dovažuje nerazsodne in fanatizirane elemente, da jih izrabljajo v svoje politične namene.

Meščanska politika, ki reflektira na delavske sloje, bodisi katerokoli delavske kategorije, ne more delati drugače; delo meščanskih strank pri agitaciji med delavskimi vrstami je torej neodkritosrčno in demagoško, ki ima namen pridobivati zase telesno gordo potom hujskarstva delavskih slojev med seboj, da se ne združijo tako naglo in ne spoznajo v svojem fanatizmu ali indiferentizmu svojih stanovskih, oziroma razrednih interesov.

Prav nasprotni namen in prav nasprotno taktiko pa zahteva naše delo. Socializem, razredni socializem je nekaj čisto pozitivnega, nekaj določenega. Socializem je cilj, ki vodi k pravičnosti, ki ima namen ustvariti pravično človeško družbo, za katero cilj mora biti vsak pameten ali pa pametnim razlogom dostopen človek. Dočim meščanske stranke čuvajo svoje predprave, je naša naloga, da se borimo za enake pravice, dočim meščanske stranke protezirajo izkoriščanje, je naloga socializma, da ugotovi pravice do življenja vsemu človeštvu v enaki meri.

Iz tega takorekoč že kar samo sledi, da mora naša taktika iti v dveh smereh: 1. združevati vse delavske sloje v razrednih organizacijah; 2. povzdigniti kulturno stopnjo in vzgajati nov svetovni nazor.

Vsekakor pa s tema tezama še ni postavljena jasna meja v taktičnih vprašanjih. Meščanske stranke brez demagogije in političnega ter osebnega intrigantstva ne morejo uspevati med delavskimi masami, da, niti ne v svojih vrstah, medsebojne konkurence za politične in gospodarske uspehe in predprave. Socialistična stranka pa ima čisto druge nalogo. Ta mora združevati in izobraževati vse delavske sloje, pa če se tudi tuptam pojavljajo take meščanske - politične bolezni v strankini taktiki, jih pa morajo zaupniki in stranka odpraviti. Naše delo je delo združitve,

Rударji!

Kako hočete zboljšati svoje življenske razmere, če ne potom združitve? Malomaren je vsak, ki se ne briga za boljšo bodočnost svojo in svojcev, vsak, ki mirno gleda, kako takorekoč lakote polagoma umira sam in njegovi svojci, žena in otroci. Delavci, taka malomarnost ni vestnost!

so bili naši predniki. Pustimo mi te stvari na miru, kaj nam bo pomagalo to frfranje na kolesih? Meni se dela omotica v glavi, ko vidim koga, da se pelje. Noge so najboljše. Človek naj hodi, ptič naj leti, riba naj plava! Bog daj, da bi vsi padli in se pobili, ki se vozijo na kolesih, je še zaželela iz globočine pobožnega srca. Kaj bi dejala o drugih tehničnih izumih? Slovenski narod ni za te stvari, naši predniki so hodili peš! Tehnika in napredek nas gotovo ne more podreti, ker imamo trdne noge...

Mehanizem, enostavni mehanizem! Nede-lja, maša. Vse molitve v montoniji suhoparne vsakdanjosti. Mehanično si podvržejo duševnost človeka in on jih izgovarja brez pomisleka tjavedan. Usta in jeziki se gibljejo popolnoma mehanično. Ker sam ne more najti v sebi čustev, pa kupi molitvenike in tam jih dobi ter si prilasčuje tuja čustva, a bog je s tem seveda zadovoljen. Mohorjeva družba opravlja zelo hvaležno delo, da prodaja med slovenski narod taka čustva prav pogostoma in po ceni... In zato ta čustva niso globoka. Navade so, kakor se človek navadi tobaka, pijače, igre.

Danes je bil občni zbor »Konsumnega društva«. Na zborovanju so se prepirali. Vsi so

hotel, da bi šlo v poslovanju redno naprej, ali nikdo ni hotel prevzeti kakega dela. Pisal sem zapisnik in člani so več gledali na mojo roko, kakor sledili predavanju. Vsaki malenkosti so se smejali. Ko se je kdo podpisoval, obkrožili so ga drugi ter prav pazljivo gledali, kako se podpisuje. Malo jih zna pisati, znali so, ali so sčasoma pozabili... Ampak oni molijo neprenehoma, se mučijo, trpijo, da ostane kaj za maše in božja pota.

Ceste imajo, da bog pomagaj! Kmetje se mučijo z vozovi po strmi, skalnati in od dežja razrovani cesti. Razrite so te ceste kakor so razrili od skrbij njih obrazi... Seveda bo tako še dolgo, dolgo časa trajalo, ker je bog previsoko, a cesar predalet.

Nedelja je, maša! Niti ne mislijo, ko molijo, usta se jim otvarjajo in zatvarjajo avtomatično. Nekdo pred menoj je rožljaj z rožnim vencem, da bi ga mogoče pogledali, kako je pobožen... Poleg mene je mrmral drugi pri skupni molitvi, glasno je izpregovarjal le amen... Iz kota sem slišal: Dobil je 24 ur zapora. To je prava mehanika, priporočljiva za proučevanje...

To pohajanje v cerkev, to romanje, te neprestane molitve bi bile zgubile gotovo že dav-

no svojo moč, ko bi se ne bila cerkev organizirala na moderni način na gospodarskem polju.

Stari ljudje ne morejo čuti, ako kdo kaj reče o duhovniku, četudi je resnično, ker duhovnik je svet človek, od boga postavljen in kot tak ne more storiti kaj slabega. V vseh stvareh je tako, kakor pravi gospod in to si ne da pobiti z enostavnega razloga, ker drugače ne more biti. Ali je potem težko izrabljati to zaupanje?! Gotov ne, kakor to vidimo samo pri našem človeku.

Kako so daleč od pravih pojmov v fiziki, astronomiji, zemljepisju in drugih znanostih. Strela je zažareno železo; ko pada toča, se mora vreči pred vrata stol narobe tako, da štrlijo noge proti nebu; London, Pariz, Petrograd, Rim so enako oddaljeni, Dunaj je najbolj oddaljen (zato nam ne more morda niti pomagati), New-York je nekaj oddaljeneji, ker je v Ameriki; kako je neki mogoče, da je le en četrt zemlje, tri četrt pa vode, ko je okrog povsod zemlja... To so našemu kmetu še vedno problemi.

naše delo je delo prosvete in nikdar ne smemo in nam ni treba sezati po osebnosti in po argumentih z osebnostmi in demagoškim značajem, ker je naš program povsem jasen, ki ima realen namen — socializem.

Bolj nego vsaka druga stranka mora zdati socialistična stranka na razsodno, program umevajoče pristaše svoje organizacije; če ne bi storila tega, potem ne bi bila nič drugega, nego konglomerat, ki ne ve in ne zna, kaj hoče.

Zaraditega torej tiči bistvo naših organizacij v tem, da naši člani in pristaši poznajo program in da ojačijo na podlagi spoznavanja svojih nalog z edinim namenom, da se pospešuje združevanje delavskih mas na podlagi socialističnega programa brez vsakršnih osebnosti in ambicij delavstva proti delavstvu. Tendencia organizacije in združevanja delavskih mas ter izobraženosti do najvišje popolnosti je edina pot, ki vodi delavstvo do spoznanja in do samostojnosti, ki sta v socialnem razrednem boju za pridobitev trajnih uspehov nepogrešni.

Zapisnik

zborovanja rudarske zadruga II. skupine c. kr. rudniškega urada v Celju in za rjavi premog v Zagorju ob Savi, ki se je vršilo dne 28. grudna 1912 ob 10. dopoldne v gostilni »Pri zelenem travniku« v Celju.

Navzoči: gospod c. kr. rudniški nadkomisar Seefeldner in 64 delegatov.

Dnevni red:

1. Volitev odbora in namestnikov.
2. Raznoterosti.

Načelnik Franc Peterlin I. prečita zapisnik zadnjega zborovanja, konstatira sklepčnost ter imenuje Martin Repovža zapisnikarjem in Ivan Tokana za prevajalca. V skrutinij imenuje Alojzija Kaufa iz Trbovelj in Ivan Urlepa iz Hrastnika, nakar se preide k dnevnemu redu. Kot prva točka so volitve, ki se vrše potom glasovnic. Rezultat volitev je sledeči: Delegat Majdič Florijan iz Trbovelj je dobil 64, Mastnak Franc iz Trbovelj 64, Urlep Ivan iz Hrastnika 64, Kolenc Ludvik iz Trbovelj 63 in Ašahar Franc iz Zagorja 63 glasov. Kuhar Aleksander iz Trbovelj in Peterlin Franc I. iz Zagorja sta dobila vsak po 1 glas. Izvoljenih je torej prvih pet, kojih lastnosti kar se tiče državljanstva in starosti odgovarjajo določbam združinskih pravil. Pri volitvi namestnikov je bilo oddano 64 veljavnih glasov in so dobili delegati Tratnik Avgust iz Trbovelj 64, Kresse Aleksander 64, Jazbec Ivan iz Trbovelj 64, Zalesnik Ivan iz Velenj 64 in Prašnikar Anton iz Zagorja ob Savi 63 glasov; Prašnikar Ivan iz Zagorja ob Savi pa 1 glas. Izvoljenih je bilo torej prvih pet, ki istotako odgovarjajo po svojih lastnostih zahtevam združinskih pravil. Izvoljeni odborniki, kakor tudi njihovi namestniki izjavijo, da izvolitev sprejmejo.

K drugi točki predlaga delegat Majdič Fl. iz Trbovelj, naj se društvu za varstvo v Trbovljah izplača že pri zadnjem zborovanju sklenjenih 500 K podpore, kar priporoča tudi gospod c. kr. rudniški nadkomisar Seefeldner. Sprejeto. Nadalje je bil tudi sprejet naslednji protest:

Današnje zborovanje rudarske zadruga skupine II. izreka protest proti odobritvi dodatka k službenemu redu, obenem protestira tudi proti temu, da se sl. c. kr. okrajni rudniški komisarijat ni ravnal po sklepih konference rudarske zadruga II. skupine, ki se je vršila dne 22. avgusta 1912 v Hrastniku.

C. kr. rudniški nadkomisar Seefeldner razlaga stališče in postopanje rudniškega urada v tej zadevi, ter izjavi, da rudniški urad nikakor ni dolžan oziroma vezan ravnati se po sklepih omenjene konference, posebno ker spada ta zadeva v področje posameznih krajevnih delavskih odborov, nadalje pravi, da se je ravnal rudniški urad po zakonu, ki je zanj merodajen ter da bi moralo delavstvo stremiti za tem, da se tozadevni zakon v njihovem smislu preuredi, kajli dokler tega ne bo, se ne bo dalo nič opraviti. Trdi, da je revirni urad postopal pravilno in ako se dozdeva delegatom, da to ni bilo, tedaj se imajo pravico pritožiti na višjo rudniško oblast, ki je v prvi vrsti rudniško glavarstvo v Celovcu, da odloči, če je rudniški komisarijat postopal pravilno ali ne.

Končno se na predlog Peterlina Franc enoglasno sklene, da se imajo zapisnikarju M. Repovžu iz Zagorja izplačati na račun zadruga vožnja in dijete, dasi ni bil več izvoljen delegatom.

Potem ko je predsedujoči Peterlin Fran že naznanil, da se naj odslej dopisi, tičoče za druge pošiljajo na novoizvoljenega načelnika Florjan Majdiča v Trbovlje, želeč medsebojno zaupnost pri delu med sodrugi, je konferenco zaključil.

Martin Repovž,
zapisnikar.

Peterlin Fran,
predsed.

Načelnstvo rudarske zadruga II. skupine za okraj c. kr. rudniškega urada v Celju. Ob priliki zborovanja druge skupine rudarske zadruga za okraj c. kr. rudniškega urada v Celju, ki se je vršilo dne 28. grudna 1912 »Pri zelenem travniku« v Celju se je vršila takoj seja novoizvoljenega odbora, ki je izvolil iz svoje srede s štirimi glasovi odbornika Majdič Florjana iz Trbovelj za načelnika in Urlepa Ivana iz Hrastnika istoako s štirimi glasovi za načelnikovega namestnika. V predstojništvo je bil izvoljen odbornik Mastnak Franc iz Trbovelj. Vse dopise, tičoče se rudarske zadruga druge skupine, je odslej pošiljati na načelnika sodruga Majdič Florjan v Trbovljah.

Naznanilo tajništva.

Kakor smo že naznanili, priredimo dne 29. junija 1913 v Trst izlet s posebnim vlakom, ki pojde iz Hrastnika ter se bo ustavil v Trbovljah in Zagorju. Vožnja v Trst in nazaj bo znašala, kakor je bilo že rečeno 10 K, ki jih pa morajo udeleženci do konca meseca maja t. l. popolnoma vplačati. Vnovič priporočamo rudarjem vseh treh navedenih krajev, da se za izlet pridno pripravljajo.

Velenje. Kdor izmed rudarjev bi se hotel iz Velenj udeležiti gori navedenega izleta v Trst, se naj pri sodrugih odbornikih prijavi. Seveda velja za udeležence iz Velenj objavljena vožnja tudi le iz Hrastnika. Do Hrastnika morajo skrbti za vožnjo še posebej. Izleta se udeleži brez razlike vsakdo, kdor količkaj more, ker bo poučen in zabaven.

Dopisi.

Diskusija v Trbovljah bo v četrtek dne 9. januarja v Delavskem domu ob pol sedmih zvečer. Tovariši rudarji, udeležite se je vsi, ki se interesirate za napredek naše organizacije.

Trbovlje. Cenjenim članom konsumnega društva naznanjamo, da se bodo dividendne znamke za v letu 1912 nakupljeno blago do dne 10. januarja pobirale. Prosimo člane, da jih čimprej prinesejo in oddajo v konsumnem društvu. — Odbor.

Trbovlje. Na pralnici se v zadnjem času dogajajo prav čudne stvari, o katerih sicer danes še ne bomo govorili, ampak izključeno ni, da bomo imeli kmalu priliko, da poročamo iz Pičevega pašaiika nekaj stvari, ki bodo vsled svoje zanimivosti zbudile splošno pozornost. Vsekakor je že skrajni čas, da se odrgne temi plašč, ki skriva v tem oddelku marsikaj, ki diši močno po korupciji.

Črna. Kakor ponavadi smo tudi zadnjič pri nas obhajali slavnost sv. Barbare, ki je bila kakor vsa druga leta združena z mašo. Rudarji so v to svrhu med seboj nabrali 33 kron, ki so jih nesli v župnišče »gospodu« kot plačilo za mašo in pridigo. Rudarji so pričakovali, da bodo ob tej priliki slišali iz lece morda nekaj iz življenja te svetnice, toda varali so se, veliko je bilo njihovo razočaranje, ko so namestu cerkvene pridige slišali pravcati politično agitacijski govor. Gospod kaplan Razboršek, ki je imel »pridigo«, je kriliko porabil ter je skušal delati med rudarji propagando za svojo stranko. Štutil je samega sebe že naravnost na gnušne način v ospredje, slikal je samega sebe kot mučenika, ki ga vse preganja. Mi temu kaplanu gotovo nič nočemo, in na misel nam niti ne bi prišlo, da bi se bavili z njim, če ne bi bil tako razborit in nas ne bi vedno napadal in blatil. Kratkotamo njegova pridiga je bila taka, da so se celo ženice zgražale nad njeno vesbino. Omenimo še, da je omenjal tudi vojsko na Balkanu in nevarni položaj, ki je nastal; iz njegovih besedi je bilo posneti, da ve, da so obstoječo vojno nevarnost povzročili klerikalci s svojim brezmiselnim hujskanjem. Seveda, da bi tudi priznal, kdo je hujskač, tega ni storil, pač pa je skušal krivce prati, kar pa se mu ni posrečilo, obravnaval je stvar nekoliko prenerodno, takoj so poslušalci razumeli, kje zajec tiči za grmom. No, nazadnje nas nič ne briga, če ni bolj »brihten«, ampak vseeno bi mu priporočali nekoliko več previdnega ravnanja, ker bi se utegnilo prav pripetiti, da bi vbodoče rudarji prej nekoliko premislili, preden bi mu zopet nesli 33 kron, za katere bi zopet razvijal agitacijo za svoj črni klerikalizem. Tudi drugače je tako opravilo kakršno je imel gospod Razboršek o sv. Barbari, nekoliko predrago, kajti zaslužiti v eni uri kar 33 K, no, to je že preveč lepo. Če pa že dobi, tedaj naj pa vsaj za to mastno plačilo 33 K, ne draži delavstva. Razume se, da mu še vedno prepuščamo na prosto voljo, da opusti ravnanje, ki ga smeši pri rudarjih in jim postaja zoperno.

Črna. V nedeljo dne 5. januarja 1913 smo imeli pri nas nad vse dobro obiskan rudarski shod, ki se je vršil ob 12. opoldan v gostilni g. Krulca. Poudarjamo še enkrat: shod je bil

tako dobro obiskan, kakor še ne noben naš shod v Črni dosedaj. Vsekakor je gonja, ki so jo v zadnjem času proti nam od raznih strani prizarjali k uspehu, kar se tiče obiska, jako veliko pripomogla. Na shodu sta kot poročevalca govorila sodruga Steinriegel iz Celovca in Tokan iz Trbovelj. Sodruga Steinriegel je med drugim imenom delavskega konsumnega društva v Celovcu zagotovil, da bo tekom dveh mesecev prodajalna v Črni otvorjena. Prodajalna v Črni bo že osma, ki jo otvori delavsko konsumno društvo v Celovcu. V poročilu o poslovanju konsumnega društva je poudarjal, da je že vsa konsumna društva, ki obstoje na Koroskem, prekosilo tudi ono v Borovljah, ki je veljalo dosedaj za najmočnejše. Dočim, ko je imelo leta 1911. le okrog 150 tisoč kron prometa, je imelo leta 1912. že preko 300.000, ter bo ob koncu leta 1913. gotovo izkazovalo prometa že nad pol milijona kron. Nasprotnikom, ki so gojili vročo željo, da bi ugonobili idejo konsumne prodajalne v Črni, torej ne bo šlo po volji. Vse prizadevanje, sumničje in obrekovanje torej našim »prijateljem« ne bo prav nič koristilo. Razen delavcev šteje konsumno društvo v Celovcu tudi že nad 300 članov iz takozvanih srednjih slojev, učiteljev, obrtnikov, uradnikov itd. in ni izključeno, da bo marsikateri sedanj nasprotnik konsumne prodajalne v Črni, naposled še postal sam član. Med drugim je sodruga Steinriegel tudi dejal, da ima delavsko konsumno društvo v Celovcu že nad 30.000 K vplačanih članskih deležev ter nad 50.000 hranilnih vlog. V splošnem se mora reči, da ta delavska konsumna zadruga res jako lepo napreduje. Končno je tudi zbrane opozorjal na razne lažnjive govorce, ki so jih nasprotniki delavske stvari v svoji hudobiji namenoma razširjali, ki pa so popolnoma brez vsakršne podlage. Sodruga Tokan je ta izvajanja prevedel v slovenščino, nakar je v poldrugo uro trajajočem govoru razpravljal o rudarskih zadevah v splošnem. Obširno se je pečal z gibanjem rudarjev v ravnokar minulem letu, ki se je poglavito vršilo na Angleškem, v Nemčiji, Belgiji in deloma tudi v Avstriji. Govornik je konstatiral, da niti za rudarje v naših južnih krajih ni poteklo prošlo leto brez uspehov, ki pa so seveda le malenkostni, toda izvedlo se je, kar se je pač v danih razmerah izvesti dalo. Gotovo, in na vsak način bi danes lahko govorili o večjih uspehih, če ne bi bili ostali rudarji v tako ogromni meri napram svoji strokovni organizaciji tako brezbrizni kakor je to žal bil slučaj. Ker nismo bili, kar se tiče organizacije, dovolj močni, smo se morali zadovoljiti z drobtinami, ki smo jih dosegli od naših rudniških posestnikov pod vplivom rudarskih gibanj od drugod. Na Angleškem, kjer je imel rudniški kapital opraviti z organiziranimi masami rudarjev, je bil uspeh seveda popolnoma drugačen. Tam so si rudniški delavci priborili principijelno priznanje minimalne plače, kar je za tankajšnje rudarje neprecenljive vrednosti. Nam pa jasno kaže primer angleških rudarjev, katero pot nam je treba hoditi. V Nemčiji uspeha ni bilo, ker so ga tamkaj klerikalci preprečili. Tudi ta slučaj je za nas jako poučen; pokazal nam je, da morajo rudarji, ako hočejo dosežati zmage, biti strogo strnjeni v eni edini močni organizaciji, ter da je vsaka cepitev sil za delavce pogubonosna. Razni naši klerikalni, slovensko-narodni ter nemško-nacionalni širokoustneži, kateri vsak po svoje hočejo reševati delavsko vprašanje, napeljujejo s tem edinole vodo na ml'n kapitalistov, posebno rudniških ter vrše razdiralno delo med delavci le kot naročeni hlapci kapitalistov. Vsakdo, kdor hoče voditi delavstvo po drugih potih kakor po potih centralnih strokovnih organizacij, vrši nad delavci hudodelstvo, zakaj ko vidimo, da so se že tudi rudniški kapitalisti organizirali v tesni zvezi, in sicer brez razlike na narodnost in vero posameznikov, tedaj je pač jasno, da razcepljene mase delavstva proti taki moči mednarodnega in medverskega kapitala, kojega ost je v prvi vrsti naperjena proti njim, ne opravijo ničesar. V očigled slabih plačilnih razmer ter vedno naraščajoče draginje, v očigled slabih delovnih razmer v rudarstvu sploh ter v očigled absolutno nezadostujočega starostnega zavarovanja sploh in vdov in sirot ter pomanjkanja vsakršnega zavarovanja proti nezgodam, nam pač razum velevala, da je naša dolžnost lotiti se v novem letu 1913. in sicer takoj z vsemi močmi predvsem agitatoričnega in organizatoričnega dela. Računajmo in premišljajmo kakorkoli hočemo, vedno in vedno bomo prišli do zaključka, da si edinole na podlagi močne strokovne organizacije lahko izvojujemo, česar nam manjka in kar nam gre. Opirajoč se na močno strokovno organizacijo, smemo šele zreti zanesljivo v boljšo bodočnost. V tem smislu nekako je zvenel ves govor sodruga Tokana. Očividno je shod napravil na mnogobrojno zbrane rudarje in deloma tudi na rudarske žene jako globok vtisk, in pričakovati je, da ne bo ostal shod brez ugodnih uspehov.

Leše, Klerikalni časopis »Mir«, ki izhaja v Celovcu, je v svoji številki z dne 21. decembra 1912 naše sodruge v Lešah na prav fakiški način napadel. Podtikal jim je, da so se v neki gostilni obnašali kot razbojniki, češ uprizorili so tepež, med katerim so baje vse v dotični gostilni se nahajajoče predmete razbili ter drug drugega z noži obdelovali, pri čemer so baje ranili tudi natakario, ki so jo morali potem odpeljati v bolnišnico. To je nekako vsebina »Mirove« klobasarije. Da pri tej priliki ni pozabil zabrenkati na moralno struno in naše sodruge poštno oblatiti, je po »Mirovi« praksi itak razumljivo. Preden pa se je spustil »Mir«, oziroma njegov najbrže posvečeni dopisnik nad naše sodruge, bi bil storil prav, da bi se bil nekoliko o zadevi informiral in si dotičnike, ki so pretep vprizorili ogledal. Ako bi bil to storil in ako bi imel kaj poštno resnicoljubnosti v sebi, tedaj bi bil moral poročati, da se je pretep pač vršil, toda tisti, ki so napadli popolnoma mirne ljudi, da so bili individui vyzgojeni v popolnoma klerikalnem duhu, ki o kakem delavskem stremljenju nimajo prav nobenega pojma, tem manj, da bi se jih moglo prištevati za pristaše naše stranke. Uprava rudnika v Lešah, je v zadnjem času najela celo vrsto ljudi, ki jih je nabrala po večini okolo Pohorja na Spodnjem Štajerskem, torej iz krajev, ki so žal še skoraj popolnoma zakriti s temnim klerikalnim plaščem. Nabrala, oziroma najela jih je, da jih uporabljajo kot protiutež proti našim sodrugom, ki se zavedajo svojega položaja, pa tudi svoje vrednosti kot deavci in pravice. S temi elementi hoče uprava rudnika preprečiti našim sodrugom vsak napredek glede socialnega položaja. Če bi imel »Mir« torej nekaj volje priznati resnico, tedaj bi moral poročati nekako takole: »Ljudje našega kalibra, vyzgojeni po naših naukih se obnašajo kakor divje zverine. V svoji pijanosti in surovosti so vprizorili pretep, poslužili so se nožev in drugega orodja, s katerim so prav po divjaško napadli nekaj mirnih socialnih demokratov. Ni jim v svoji besnosti zadostovalo, da so ranili nekaj moških, temveč razbili so v gostilni vse, kar je prišlo pod roko, da, lotili so se ti divjaki celo žensk, izmed katerih so nekatere hudo z nožmi obdelovali. Ko so opravili svoje divjaško delo, so še celo noč po vasi razgrajali itd. Treba je, da oblastnija tej klerikalni sodrgi stopi nekoliko na prste.« Tako seveda »Mir« ni poročal! Napravil je stvar kar po svoje, resnico je enostavno postavil na glavo. Namesto v klerikalnem duhu vyzgojene divjake posvariti je enostavno surovost teh svojih žalostnih junakov noža, našim sodrugom podtaknil. Tak način boja je sicer enostaven, ki ga klerikalci prav ljubijo, če pa se strinja z dostojnostjo, pa ne vprašujejo. Povemo pa gospodom okoli »Mira«, da si takega časnikarskega banditstva ne bomo dopuščali, če se bo še ponavljalo, pa bomo drage volje vračali milo za drago.

Razne vesti.

Plačilni dnevi pri rudniku v Trbovljah za leto 1913. V Trbovliškem rudniku se bo v letu 1913 jamskim delavcem izplačevalo, in sicer: Dne 4., 11. in 25. januarja, 8. in 22. februarja, 8. in 22. marca, 5. in 19. aprila, 3., 17., in 31. maja, 14. in 28. jun., 12. in 26. julija, 9. in 23. avgusta, 6. in 20. septembra, 4. in 18. oktobra, 1., 15. in 29. novembra ter 13. in 27. decembra. Delavcem na dnevu se bo izplačevala plača vselej en dan poprej, torej 3., 10. in 24. januarja, 7. in 21. februarja itd. Tako določbo je izdal okrajni c. kr. rudniški urad v Celju.

Sodnika laika v rudarskih zadevah sta v Ljubljani postala vpokojeni rudarski ravnatelj Ferdinand Schiller in višji rudarski komisar Vinko Strgar.

Potrjeni zakoni. Cesar je potrdil sledeče postave: rekrutni kontingent za l. 1913, zakon o vojnih dajatvah, zakon o dobavi konj in vozil za armado, zakon o podporah za rodbine vpoklicanih rezervistov.

Predlogo o monopolu na vžigalce, t. j. o podražavljenju vžigališke industrije, namerna vlada predložiti drž. zboru že meseca januarja.

Gospodarska zbornica je v seji 30. decembra sprejela proračunski provizorij.

Zakladi premoga. Vsako leto porabijo na svetu do 1100 milijonov ton rujavega in črne-ga premoga. Če izračunimo, koliko premoga ima ta ali ona država, se da kolikor toliko sklepati na trajnost zakladov, seveda če ostane konsum tak kakor je zdaj. Nemčija bi imela premoga še za 3000 let, Anglija za 700, ostala Evropa za 900, Severna Amerika pa za 1700 let. Ostali svet se odtegne našim računom. A morebiti pa ima prostrana Kitajska največ tega črne-ga demanta.

Strašen naravni dogodek. Iz Odese poročajo: Kake 3 milje široko ozemlje ob obre-

žju Črnega morja se je hipoma popolnoma izpremenilo. Ponekod se je zemlja vdrla ter so se napravile velikanske razpoke. Drugod se je dno morja dvignilo ter se je pokazalo več majhnih otokov. Kakih 20 krajev je popolnoma porušenih. Celi deli dežele so se premaknili. Škoda se niti ceniti ne da, samo ona škoda, ki je nastala vsled velikanskih razpok, se ceni na več milijonov rubljev.

Strašna katastrofa v rudniku na Japon-skem. Komaj se je odigrala velika nesreča v rudniku »Minister Achenbach« v Nemčiji, ki je ugonobila 48 rudarskih življenj, že zopet prinaša brzovjav iz Tokija, ki pravi da se je tamkaj v premogovniku »Urbari« pri Saporu dogodila velikanska nesreča, ki je zahtevala 200 žrtev. V rudniku so se vneli gorljivi plini, ki so povzročili strašno eksplozijo. Rešiti je bilo mogoče samo tri delavce, 197 pa je bilo mrtvih. Torej zopet nove vrste vdov in sirot.

† Jožef Šteiner. V petek dne 27. decembra 1912 je umrl v Pragi Jožef Šteiner. Daleč med delavstvom, posebnost med češkim, med katerim je deloval več kakor 20 let, je bil Šteiner dobro poznat. Rojen je bil 14. listopada 1862 v Volšanah, kjer je obiskoval ljudsko šolo, nakar se izučil za steklobrusca. Delavskega gibanja se je udeležil že kot mladenič in je bil kmalu poklican na prva mesta: urednikom v Pragi, v Plznu in na Dunaju. Ko je bila za državni zbor uvedena peta kurija, je bil Šteiner v prvi periodi, od leta 1897 do leta 1901 v tej kuriji izvoljen državnim poslancem in je zastopal volilni okraj Smichov-Kladno. Kot državni poslanec si je stekel zaslugo z izjavo, ki jo je podal v državnem zboru v zadevi češkega državnega prava. Šteiner je bil jako delaven, večinoma na političnem polju, kot politik ni sledil pota svojega prednika Raušarja, ki so ga postavili na čelo strokovnega gibanja na Češkem, ki je dal povod škodljivim razprtijam. Po zadnjem kongresu čeških strokovnih organizacij leta 1912 se mu je omračil um, nakar so ga dali v bolnico za bolne na umu, iz katere ni več prišel. Ko bi bil mogel opazovati zadnji dve leti nesrečno delo razkola, bi ga gotovo ne bil vesel.

V premogovniku »Ignaz« v Marijinih Gorah je premog zasul rudarja K. Chyla, preden so ga izgrebli, so morali naložiti 57 vozičev premoga. Seveda je bil ponesrečenec mrtev.

Rudniška nesreča v Galiciji. V premogovniku pri Jaworznu so zemeljske plasti zasule več delavcev, izmed katerih so tri odkopali mrtve, dva delavca sta pa bila težko ranjena.

Avstrijska lokomotivna industrija. Avstrijska lokomotivna industrija je v letu 1912. izdelala za avstrijske državne železnice in za avstrijsko privatno industrijo skupaj 237 lokomotiv in 85 tenderjev. eksporta ni zabelježiti nobenega. Z letom 1911. se je za lokomotivne tovarne slaba konjunktura očitno zopet končala. Nabave za domače potrebe, na katere je avstrijska lokomotivna industrija, ker ji dela v inozemstvu Nemčija občutno konkurenco, skoro izključno navezana, so nekoliko narasle. Vkljub temu pa je zaposlenost lokomotivnih tovarn še zmerom zelo nezadostna. Stanje avstrijske vagonске industrije v letu 1912 ni bilo tako neugodno, kakor se je še koncem leta 1911 domnevalo, ker je bilo železniško ministrstvo vsled zmerom večjega pomanjkanja vagonov primorano svoje nabave zvišati. Prvotno je bilo sklenjeno nabaviti 500 osebnih, 180 službenih in 700 tovornih voz, naposled pa se je nabava zvišala za 113 osebnih in službenih in 4424 tovornih voz. V celem je bilo torej za avstrijske državne železnice naročenih 512 osebnih, 281 službenih in 5124 tovornih voz. K temu pridejo še naročila obstoječih privatnih železnic in privatne industrije, pa tudi nekaj eksportnih naročil je bilo. Vagonske tovarne so tedaj v preteklem letu izdelale okroglo 6800 prometnih voz, s čemur so za svojo produkcijsko možnostjo — izdelajo namreč lahko na leto 16.000 voz — še zmerom zaostale za okroglih 9200 voz.

Norveški storting (državni zbor) je sklenil z 61 glasovi proti 59 prepovedati spirituoze v železniških vlakih. Ta prepoved, ki se tiče tudi tistih spirituoze, ki jih nosijo s seboj potniki, stopi čimprej v veljavo. To je pametna prepoved, ki izključuje marsikakšno nevarnost in mnogo neprijetnosti, ki jih morajo dandanes mirno prenašati potniki.

Organizacija abstinentov na Švedskem je narasla na 500.000 članov. Država podpira abstinenčno gibanje in sicer je dovolila za letošnje leto 200.870 K podpore. Od jesenskih dopolnilnih volitev šteje prva zbornica 34 abstinentov med 150 poslanci, druga pa 128 med 230 poslanci. Na Švedskem je torej devetina prebivalstva abstinentov. Na Švedskem velja sicer splošno mnenje, da utegne preprečiti alkoholno zastrupljanje le popolna prepoved potom zakonodaje.

Zapomni, ne zabi:

Bojan ali zdrav,
Le „FLORIAN“ rabi,
Želodcu bo prav!

Želodčni liker

je pripravil tek in prebavo marsikomu,
ki je zamán kupoval draga in neprijetna zdravila!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od
Rastlinske destilacije „FLORIAN“
v Ljubljani.

Postavno varovano.

L. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

POZOR SODRUGI!

Slovenski rudar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje, za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob pol enajsti uri
dopolne in stane naročnina

celoletna . . . . . K 21:60

polletna . . . . . „ 10:80

četrtletna . . . . . „ 5:40

mesečna . . . . . „ 1:80

za inozemstvo celoletno . . . . . „ 36:—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezne številke po 8 vin. v administraciji in in tobakarnah.

Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na

„ZARJA“.

Naslov: Upravništvo „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.